



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

Disp. XXXV. De his quæ Christus Dominus vsq[ue] ad latam mortis
sententiam passus est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

non iniuste percussisse. Quia sicut significatur in Luca, ipso Domino permittente percussit, & infra addit, Christum non dixisse Petro, Qui accipit gladium, gladio peribis, propter id, quod fecerat, sed ne iterum percuteret, permissum enim erat, ut dolorem faceret, non ut occideret. In contrarium verò est, quia Christus videtur reprehendisse factum illud, ut malum, pœnaque dignum, sicut enim ait, Conuertere gladium tuum in vaginam, omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt. Quæ verba ius indicant, non factum. Neque enim omnes, qui gladio aduersus alios utuntur, re ipsa gladio pereunt, digni tamen sunt, ut gladio perimantur. Quod de ijs necesse est intelligi, qui iniuste gladio utuntur, & ideo non sine mysterio dixit Christus, Omnes, qui gladium acceperint, propria scilicet auctoritate, vel arbitratu suo, ut notauit Augustinus contra Faustum, capit. 70. significat ergo Petrum, hoc modo vsum esse gladio. Item huius rei rationes varias subdit Christus, dicens. Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam illum? Quomodo ergo implebuntur Scripturæ? Petrus enim satis intellexerat Dei ordinationem esse, ut Christus pateretur, & Christi voluntatem esse, ut omnino ita fieret. Vnde alio in loco, cum Petrus Christo prædicenti passionem suam dixisset, Absit à te Domine, grauitur ab ipso increpatus audiuerat. Vnde post me Satana, scandalum es mihi, quia non sapiens es, quæ Dei sunt, sed ea, quæ hominum: ergo in hoc opere fecit contra Dei ordinationem, & Christi voluntatem sibi cognitam, & (quantum in se est) voluit scripturarum prædictiones inanes reddere. Deinde addidit Christus, an putas, quia non possum rogare Patrem meum? & c. ac si diceret, Tu existimas indigere me defensione tua, in quo multum erras, ergo etiam ex hoc capite reprehensibile fuit factum Petri. Ex imperfecta enim fide & Christi existimatione ortum est.

Matth. 26.

August.

Matth. 26.

Matth. 16.

Responsio.

Hieron.

Quo animo

Petrus Mal-

chi auricu-

lam obtur-

cat.

Luc. 22.

Luc. 5.

Chrysost.

A set illius verbum, & præceptum expectare. Et ita rectè intelligitur quod Augustinus dixit libro 22. contra Faustum, capit. 70. Petrum non bene vsum fuisse gladio. Quia Dominus (inquit) iusserat ut ferrum discipuli eius ferrent: sed non iusserat, ut ferrent. Ex quo viterius duplex alia inordinatio in illo actu inuenitur. Altera quod Petrus se exposuit evidenti periculo mortis sine iusta causa: imo propter actionem iniustam. Altera, quod Christum ipsum, quem defendere cupiebat, maiori periculo exposuit. Dedit enim occasionem iudeis, ut acrius in Christum sauirent, & causandi iustam aliquam, vel apparentem occasionem accusandi Christum. Et hæc quidem vera sunt, considerando factum secundum se. An verò persona ipsa excusanda sit, non facile dixerim, quia ex nimio feruore, & amore potuit non considerare has rationes omnes, inuoluntaria, seu inuincibili inconsideratione. Vnde Chrysostomus dicit id fecisse Petrum ex pio, & feruenti amore: Ambrosius vero indicat, fuisse illum actum quasi ex dono Spiritus Sancti. At verò Augustinus supra, id non excusat: sed plane dicit peccasse non minus, quam Moysen, quando percussit Ægyptum, Vterque enim (inquit) non derelictibili inhumanitate, sed emendabili animositate iustitiam regulam excessit. Imò nec Cyril. dict. cap. 35. videtur illum omnino excusare. Sed cum hoc ex interiori affectu, & dispositione Petri pendeat, non potest à nobis certa ratione definiri, non caret autem magna probabilitate dicere, Petrum tanto feruore, & amore motum esse, ut nihil peccauerit non considerando omnia, quæ in illo negotio consideranda erant.

August.

Factum Petri culpa non caruerit.

Chrysostomus.

Ambrosius.

Augustinus.

Exod. 12.

DISPUTATIO XXXV.

in tres Sectiones distributa.

De ijs quæ Christus Dominus vsque ad latam mortis sententiam passus est.



Nijs omnibus, quæ Christus passus est ex quo fuit comprehensus vsque ad flagellationem, nihil fere est, quod disputationem nostram requirat, præter ea quæ Euangelistæ narrant de Petri negatione. Quæ licet non videatur ad Christi passionem pertinere, pertinet tamè maxime: quia licet non externi dolor, iniuriæ tamè, & tristitiæ ei intulit maximâ. De ceteris ergo omnibus passionibus locustè historia Evangelica breuiter adnotanda. Christus enim à militibus comprehensus, primum ductus est ad Annam, de hoc enim nulla potest esse controversia, cum sit expressum in Euangelio. Vnde, quod legitur apud Clemens. libr. 5. Const. Apostol. cap. 16. primum ductum esse ad Caipham, deinde ad Annam, ut apocryphum reiiciendum est. Quamquam Turrianus illud interpretari conetur. Deinde aliqui existimant in domo Annæ contigisse, quæ Ioannes narrat de prima negatione Petri & de alapa Christo inflata propter responsum quod pontifici reddiderat: & ita intelligit Augustinus. libr. 3. de consens. Euang. cap. 6. Quia post eam narrationem subdit Ioannes, Et misit eum Annas ligatum ad Caipham. Alij verò existimant hæc verba dicta esse à Ioanne per recapitulationem, non seruato ordine historiarum, aut præteritum illud misit positum esse pro præterito plusquam perfecto miserat. Iuxta quam expositionem non est necesse aliquid horum factum esse in domo Annæ, sed in domo Caipha, ut sentit Origen. tractat. 35. in Matth. & Cyril. libr. 12. in Ioannem, cap. 1. qui tamèn in libr. 11. capit. 38. quædam verba interponit in textu Ioannis, quæ non habentur in vulgata, scilicet miserunt autem eum ligatum ad Caipham pontificem. Et hæc expositio magis accommodata est textui, præsertim iux-

Clem. Papa.

Turrianus.

August.

Ioan. 18.

Origen.

Cyril.

Fr. Suarez. tom. 2.

E f 3

tim iux-

Christus ad
Annam cur
adductus.
August.
Cyril.
Beda.
Euthym.

tim iuxta ea, quæ alij Euangelistæ narrant, ut videbi-
mus sequenti Sectione. Itaq; in domo Annæ nihil a-
lium legimus: sed solum videtur eò Christus addu-
ctus propter coniunctionem Annæ cum Caipha, vel
ut illi aliquis honor deferretur, vel certe ut ipse au-
thoritate sua Christi comprehensionem approba-
ret, atq; prouderet, ut omittam rationes alias, quæ
in August. Cyril. Beda, Euthy. & alijs expofitoribus
legi possunt.

Post hæc ab Anna ductus fuit ad Caipham: in cu-
ius domo multa quidem contigerunt admiranda &
confideratione dignissima, quæ tamen nostram ex-
plicationem non desiderant, nec nostri sunt institu-
ti, sed solum ad litteram Euangeliorum explicandam
pertinent. Obseruandum ergo est breuiter, tota illa
nocte Christum Dominum in domo Caiphæ varijs
iniurijs, ac doloribus fuisse affectum. Primum enim
alapis, & colaphis percussus est: deinde velaerunt
faciem eius, ut liberius irrideret, & conuictis inces-
ferent dicentes, *Propheta nobis, &c.* quasi irridentes
ei, quod sese prophetam iactaret. Rursus expuebant
in faciem eius, quod erat eximie ignominie, ut co-
stat ex Deu. 25. & Num. 12. Præterea credibile est alijs
modis eum afflixisse, & ictibus eum cecidisse, & præ-
sertim barbam eius expilasse, genasque vultisse, iux-
ta illud Isai. 50. *Corpus meum dedi percutientibus, & ge-
nas meas vellentibus.* Illud etiam est obseruandū, Chri-
stum Dominum percussum, & iniurijs affectum à Iu-
dæis, interdum tacuisse: interdum verò mansuete,
quidem, tamen prudenter & grauitate respondisse
quod præcipue notatum est ab August. tract. 115. in
Ioan. & lib. 1. de fer. Domini in monte, cap. 20. & epi-
5. ad Marcellinum, notatum (inquam) est in verbis
illis, quæ Christus dixit, cum primum alapam acce-
pit, *Si nunc dolatus sum, testimonium perhibe de malo, si
autem bene, cur me cedis?*

Dubium.
Marth. 5.

Respons.

In passio-
nem suam interdu-
cur pro se
Christus re-
spiciat.
Augustinus

Chrysost.

Basil.

Ephrem.

Circa quæ dubitat Augustinus, quomodo Chri-
stus non obseruauit consilium, quod dederat, *si quis
te percussit in dexteram maxillam tuam, prebe illi & al-
teram.* Et in primis respondet, illud consilium non
esse iuxta corticem literæ intelligendum, sepius enim
id facere non expedit. Sed literalis sensus illius mo-
di loquendi est, similem iniuriam æquo & tranqui-
lo animo esse ferendam, & debere nos esse paratos
ad sustinendam potius aliam iniuriam, quam vlcis-
cendam priorem. Et hoc modo perfectissimè ser-
uauit Christus, quod præceperat. Vnde addit Augu-
stinus, Christum tunc non tacuisse, sed respondisse, ne vi-
deretur ob iniuriam iratus, aut perturbatus: dum e-
nim magna animi tranquillitate, & verborum man-
suetudine loquutus est, satis ostendit nihil esse inte-
rius perturbatum. Sic Chrysost. hom. 3. in 1. ad Cor. cir-
ca finem, dicit Christum his verbis magis declarasse
suam mansuetudinem, quam si tacuisset. Hinc etiam
Basil. hom. contra irascentes, hæc verba Christi tra-
ctans. *Mansuete (inquit) atque immoto animo percuten-
tem sustine, quod etiam optimè prosequitur Sanct. E-
phrem. ser. de passione Domini.* Addendum vltieri-
us est, Christum ita fuisse loquutum, ut innocentiam
suam tueretur, & suam causam, quæ simul etiam
Dei, & omnium nostrum causa erat, defenderet, ne
tacendo videretur sentire, se malè fuisse loquutum,
aut iusta de causa percussum. Et hoc ipsum in toto
progressu dominicæ passionis est diligenter obser-
uandum. Vbiunque enim ad refellendam calum-
niam, vel contra doctrinam suam, vel contra perso-
nam, & innocentiam respondere oportebat, id fecit
summa animi modestia: atque interdum magna au-
thoritate, ne animum despondisse videretur, & ut
nobis exemplum daret, non solum patienter susti-
nendi iniurias, verum etiam constanter loquendi
vbi oportuerit, & Dei honor, aut publica utilitas id
requiuerit. Et hæc satis sint de reliqua parte totius
historiæ passionis. Quomodo scilicet ductus fuerit

A Christus ad Pilatum, & Herodem, & coram hoc o-
minino tacuerit, coram illo verò interdum respon-
derit, interdum minime. Quæ rectè perpendit Athana-
sius orat. de passione, & cruce Domini, & alij Patres
exponentes Euangelia. Igitur tria præcipua capita
totius Historiæ, vsque ad crucifixionem exclusiue
tractanda selegimus, scilicet de negatione Petri, de
Christi flagellatione, & de coronatione & illusione,
quæ cum illa coniuncta fuit.

Athanas.

SECTION I.

Quoties Petrus Christum negauerit, & quo-
modo.

Vo sunt præcipue declaranda, primum nume-
rus negationum, secundum genus peccati, vbi
nonnihil de Petri poenitentia adiungemus. Circa
primum nonnulli afferunt, Petrum negasse Chri-
stum pluries, quam ter. Ita Carthusian. Matth. 27. & Caietan.
Caiet. Ioann. 18. Fundamentum est, quia ex tribus
primis Euangelistis constat aperte, Petrum ut mini-
mum ter negasse Christum in domo Caiphæ: sed ex
Ioanne etiam colligitur negasse illum in domo An-
næ, ergo necesse est, ut pluries quam ter negauerit.
Imo si credendum est Augustin. tractatu 113. in Ioan.
& libro 3. de consensu Euangel. capit. 6. hinc efficitur
sexies ut minimum negasse Christum, quia August.
dicit ter in domo Annæ illum negasse. Existimat e-
nim Augustinus omnes negationes relatas à Ioanne
factas esse in domo Annæ. Primam quidem, quia
ordo literæ Ioannis hoc indicat, & præterea quia
Matthæus significat primam negationem in domo
Caiphæ factam esse, postquam Petrus ingressus fue-
rat atrium, iamque sedebat: Ioannes vero indicat
negationem à se relata accidisse in ipso ingressu. Et
simile argumentum fit de secunda, nam Matthæus
refert Petrum secundo negasse, cum ianuam exiret
ad interrogationem ancillæ, Ioannes verò dicit Pe-
trum stantem ad ignem, ut calefieret, interrogatum
ab ijs qui astabant, negasse. Et idem argumentum fit
de tertia negatione. Nam Ioannes dicit interroga-
tum fuisse Petrum à seruo Pontificis: Matth. vero
ab ijs, qui astabant. Verba etiam, quibus Petrus in-
terrogatur, & quibus negat, in ijs Euangelistis sunt
valde diuersa, sunt ergo omnes negationes distin-
ctæ. Quin potius propter simile argumentum ad-
didit Caietan. septimam negationem in domo
Caiphæ: quia Lucas post negationem ad interroga-
tionem ancillæ, addit. *Et post pusillum alius videns
eum dixit: Et tu de illis es: & dixit, O homo non sum.* Quæ
negatio videtur diuersa ab omnibus, quæ Matthæus
& Marc. narrant, & tamen accidit in domo Caiphæ,
quater ergo negauit in domo Caiphæ, & ter in do-
mo Annæ.

Carthus.

Caietan.

Augustinus

Caiet.

Luc. 22

Petrus ter

tantum

Christum

negauit.

Matth. 26

Marci 14

Luc. 22

Ioann. 18

Chrysostom.

Ioann. 21

Augustinus

trina

Prima à Petro redditur Christo pro trina negatione confessio.
Cyriil.
Ambros.
 trine negationi trina confessio, ne minus amor lingua servat, quam timor, & plus vocis eliciuisse videatur mors imminens, quam vitæ præsens, & Cyril. lib. 12. in Ioann. cap. 64. Quoniam Petrus ter in tempore passionis negavit, iure nunc ab eo trina dilectionis confessio petitur, ut trina negatio equali confessionis numero compensetur. Ita, quod verbis commissum fuit, verbis curatur. Idem significavit Ambros. libro 2. de sacram. capit. 7. dicens. Petrus, qui antea negaverat, ut illum lapsum aboleret, terribiliter interrogatur à Christo, si se amaret, Idem Lucæ 22. Et Euthym. Ioan. 21. Pro trina negatione trinam offert confessionem, Et Hieron. epist. 149. ad Marcellam, Trinam negationem trina postea confessione deleuit, qui epist. 39. dixerat, Petrum ter negantem, amara in suum locum restitueret lacryma.

Euthym.
Hier.

Tertio, quia omnia, quæ Euangelistæ referunt, possunt satis in concordiam redigi. Quia in primis verisimilius est, omnes negationes, quas Ioannes refert, accidisse in domo Caiphæ. Quod dupliciter explicari potest. Primo cum Euthym. super 26. cap. Matth. si dicamus eandem fuisse domum Annæ, & Caiphæ. Potuit enim id facile contingere, eo quod Annas esset socer Caiphæ: contingit autem sæpè, ut gener domum foci incolar: Hæc verò responsio primo omnino diuinat: quia non habet fundamentum ad hoc asserendum. Deinde non videtur consona Euangelio, nam dicitur Christus missus ab Anna ad Caipham: si autem in eadem domo habitassent, non esset cur mitteretur. Nam licet dici posset, in eadem domo fuisse diversâ conclavia, inter quæ erat atrium, & ita potuisse ab vno ad alium mitti: tamen si intra eandem domum habitarent, cum vterque maximo desiderio teneretur videndi Christum comprehensum, & alloquendi, & examinandi illum, non est verisimile expectasse, ut ab vno ad alium mitteretur, & non potius statim convenisse simul, ut illum venientem exciperent. Secundo ergo hoc melius explicatur dicendo, Christum ad Annam adductum nihil ibi fuisse immoratum, sed protinus ad Caipham fuisse deductum: arque ita negationes Petri, & omnia, quæ Ioannes narrat, in domo Caiphæ accidisse (ut supra ex Orig. retulimus) & sit verisimile. Quia semper Ioannes vocat atrium, seu domum pontificis. Annas autem non erat Pontifex: sed Caiphæ. Quod enim Caiet. & alij dicunt simul ambos fuisse Pontifices, & fundamentum non habet, & contra legem erat, & mores Iudæorum, & verbis ipsius Ioannis repugnat dicentis singulariter de Caipha. Quia erat pontifex anni illius, & de illo pontifice semper loquitur, cum ait, Erat notus pontifex: In atrium pontificis, ac denique cum dixit, Pontifex ergo interrogavit Iesum. Ex quo actu etiam intelligi potest illum fuisse Caiphæ. Nam examinare eum, ad pontificem pertinebat. Denique iam supra explicuimus, quomodo illa verba Ioannis, & misit eum Annas ad Caiphæ pontificem, ad hunc sensum rectè accommodentur, vel per recapitulationem, aut summando illud præteritum Misit, pro plusquam perfecto Miserat. Quod ait Cyril. Ioannem repetivisse, ut indicaret locum, in quo omnes negationes Petri acciderunt.

In domo Caiphæ negationes Petri omnes acciderunt.
Orig.
Ioan. 18.
Caiet.
Ioan. 11. & 18.

Cyriil.

Secundo, supposita identitate loci, declaratur, quomodo omnes negationes, quas Euangelistæ referunt, sint eadem. Et quidem de prima nulla est difficultas inter Matth. Marcum, & Lucam. Solum est inter eos differentia, quod vnus quibusdam verbis utitur, alius alijs, rem tamen eandem explicant, vel etiam vnus addit aliquid, quod alius tacet, ut v. g. Marcus, & Lucas referunt, Petrum tunc sedisse ad ignem, quod Matth. non negavit, quamvis neque hoc dixit. Est etiam alia differentia quod Matth. & Marc. Incipiunt narrare negationes Petri, post contumelias Christo factas in domo Pontificis: Lucas verò prius narrat negationem, sed hoc non refert (ut Aug. notavit lib. 3. de conf. Euang. c. 6.) quia non

A oportet ordinem narrationis semper ordinem verum esse conformem, & verisimilius est neque omnino antecessisse, neque subsequens esse, sed fuisse interpositas. Quia contumeliæ ferè continuè illa nocte Christo irrogabantur, negationes autem per intervalla temporum factæ sunt. Quod autem prima negatio (quam refert Ioannes) non sit alia ab ea, quæ est prima apud alios Euangelistas, non difficile explicatur. Quia in duobus videtur esse differentia, primo quia Matth. dicit Petrum extitisse foris in atrio, quando primum Christum negavit: Ioannes verò dicit iam fuisse introductum ab alio discipulo. Sed hæc non sunt pugnantia, quia adverbium illud foris, relationem quodammodo dicit. Prius ergo erat Petrus foris, id est, extra totam domum, & à discipulo introductus est in primum atrium, & hoc dixit Ioannes, adhuc tamen dicitur esse foris, non respectu totius domus, sed respectu secundi atrij, vel illius aulae in quam erat Christus introductus, & hic est sensus Matth. ut constat. Quoniam postquam narrauit contumelias Christi, subdit, Petrus autem sedebat foris in atrio. Tum ex Marco, qui loco illius adverbij foris dicit. In atrio deorsum: In hoc ergo atrio quod erat foris, & intus, respectu diuersorum, prima contingit negatio. Neque est verum Ioannem dicere factam esse in ipso ingressu ostij, sed solum narrat, Ioannem introductum Petrum: deinde ancillam ostiariam interrogasse Petrum, non vero dicit, statim in ipso ingressu id accidisse. Alterum, in quo discordare videntur, est, quia Lucas dicit, Petrum cum alijs circumfedis ad ignem. Ioannes verò cum illis stetit, conciliantur tamen, quia in primis verbum standi, interdum significat solum præsentiam, ut Ioannis. 1. Medius vestrum stetit, quem vos nescitis, & Luc. 6. Foris stant quærentes te. Deinde Ioannes non dicit Petrum stetit, quando primo negavit: sed prius narrat negationem, postea subdit, stabant autem, &c. intelligi ergo potest sedisse quando negavit: statim verò post hanc negationem surrexisse, & exiisse foras ante atrium (ut Marcus retulit) & deinde iterum intraisse, & accessisse ad ignem, & cum alijs ibi fuisse.

Prima Petri negatio quæ.

De secunda negatione conveniunt Matth. & Marcus, factam esse ad interrogationem ancillæ, quam Matthæus explicat fuisse diversam à priori. Lucas verò ait: Et post pusillum alius, quo pronomine relativo masculini generis indicat, non fuisse ancillam, sed aliquem hominem. Quod euidentius colligitur ex responsione Petri. O homo, non sum, at verò Ioannes solum dicit. Dixerunt ergo ei, Nunquid tu ex discipulis eius es? Propter quod Aug. supra, ait aliquem hominem simul cum ancilla interrogasse Petrum, dedisseque illi huius negationis occasionem. Sed est diligenter considerandum, Marcum & Matth. non dicere ancillam alloquutam Petrum, sed circumstantes ad quos cum illa esset loquuta, vnus ex eis interrogavit Petrum, an ita esset, sicut illa affirmabat: in hoc ergo nulla est repugnantia. Maior apparere potest esse in eo, quod Matth. dicit, hanc secundam interrogationem ancillæ factam esse, Petro ianuam exeunte: Ioannes verò dicit. Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se, dixerunt ergo ei, &c. Propter hoc fortasse dixit Cyrillus lib. 12. in Ioan. c. 1. omnia hæc quæ Ioannes narrat post primam negationem, pertinere ad tertiam. Sed iuxta hanc expositionem, vel fatendum est, esse plures negationes tribus (quod nostræ sententiæ aduersatur) vel Ioannem non narrasset, quod videtur esse contra contextum, & intentionem tam Ioannis, quam reliquorum Euangelistarum, ut supra notauimus. Aliter Origenes, tract. 35. in Matth. explicat illud. Exeunte autem ipso, id est, volente exire, nondum autem egresso. Sed hoc repugnat Marc. qui statim post primam negationem dicit, Et exiit foras ante atrium, & statim gallus cantauit.

Secunda Petri negatio.

Luc. 22.

Ioan. 18.

Augustinus.

Ioan. 18.

Cyriillus.

Origenes.

Beda.
Anselm.
Concordia
Euangelista-
rum circa se-
cundam Pe-
trine negatio-
nem.

Dicendum ergo videtur cum Beda, & Anselmo, Marcum explicasse, quod Matt. breuius dixit. Cum ergo Matth. ait. *Exeunte autem illo, non est intelligendum in ipso exitu, vel Petro foras existente, secundo negasse*: nam ex eodem Matthæo constat omnes negationes factas esse intra atrium, ut patet ex illis verbis, quæ in fine subiungit. *Egressus foras, flevit amare*. Intelligendum ergo est, Petrum post primam negationem exiisse extra atrium (ut Marcus dixit) & tunc ab alia quadam ancilla visum, atque ad eum iterum in atrium reuersum, & ad ignem applicatum accessisse illam ancillam, & interrogasse, occasione nemque secundo negando dedisse. Imò addit Anselmus ancillam statim, ac vidit, & observavit Petrum exeuntem, dixisse circumstantibus. *Et hic erat cum Iesu*. Petrum vero non fuisse interrogatum ab aliquo homine, nec respondisse negando, donec ad atrium, & ad ignem reuersus esset.

Tertia Petri
negatio.

In tertia negatione facilius est concordia. Nam quod Matthæus & Marcus aiunt. *Post pusillum*. Lucas explicuit, & *intervallo facto quasi hora vnius*. Rursus Matthæus & Marcus generatim dicunt eos qui astabant, interrogasse Petrum. Lucas vero dicit quendam singularem hominem hoc fecisse, & Ioannes explicat, illum hominem fuisse servum Pontificis, cognatum Malchi, cuius auriculam Petrus absciderat. Sed hæc etiam facile rediguntur in concordiam, potuit enim ille servus inchoare sermonem, inflare deinde alios, & Petrum vrgere. Atque hac ratione nulla est repugnantia, nam omnis alia varietas, quæ est in interrogationibus aliorum, & responsionibus Petri, non spectat ad repugnantiam, vel contrarietatem: sed ad illam generalem varietatem, quæ in Euangelistis reperitur, & ad concordiam potius eorum spectat, ut Augustinus notat libro 2. de consensu Euangelistarum c. 12. & sequentibus, scilicet, quod eandem rem variis modis referunt, & unus attingit, quod alius omittit.

August.

Dubium.
Petri negationes quo-
modo ante
galli cantum
fuisse dicantur.
Matth. 26.
Responsio.
Marci 14.

Solum hic dubitare quis poterat, nam iuxta hæc quæ diximus ante galli cantum tantum semel Petrus Christum negavit: Christus autem simpliciter dixerat. *Antequam gallus cantet ter me negabis*, Matthæi 26. Respondetur hoc explicuisse Marcum capit. c. 14. dicentem. *Prinquam gallus vocem bis dederit*. Et ideo ipse solus inter Euangelistas curam habuit observandi post primam negationem semel gallum cantasse, iterum autem post tertiam. Quod ergo apud Lucam & Matthæum dixit Christus. *Antequam gallus cantet*, intelligendum est, vel cum Augustin. Beda, & Anselmo supra, antequam gallus cantet, animo paratus eris ad ter me negandum, & exterius id exequi incipies. Vel melius cum recentioribus, antequam gallus præcipuum cantum suum det, seu antequam cantum suum expleat: dicitur enim gallus bis cantare, semel media nocte, & iterum prope auroram, & hunc posteriorem cantum esse præcipuum, & quasi complementum alterius. Sed facilius est dicere Marcum explicasse, quod alij Euangelistæ dixerunt, & hæc de priori parte sectionis.

August.
Beda.
Anselm.

Hilar.
Ambros.
Matth. 11.
1. C. 12.
Matth. 10.

Circa posteriorem partem, scilicet quomodo Petrus peccaverit, non defuerunt etiam ex priscis Patribus, qui Petrum in eo facto à peccato excusaverint, quanquam non omnes eodem modo. Principio igitur Hilar. can. 32. in Matthæum, & Ambros. lib. 10. in 22. capit. Luc. excusant Petrum, ita verba eius interpretando, ut falsam negationem non contineant. Quod enim dixit, *Non novi eum*, dicunt esse verum, quia, *Nemo novit filium, nisi Pater*. Quod vero dixit: *Non novi hominem, quem dicitis*, dicunt esse verum, quia non noverat purum hominem, aut malefactorem hominem, sicut ipsi putabant. Et similiter, quod dixit, se non fuisse sequutum Iesum Nazarenum, dicunt sensum esse, non esse illum sequutum, quod esset Nazarenus, & Gallilæus, sed quod esset filius Dei. Secundo dixit Origenes tractatu 35. in Matthæum

Ioan. 7.

Petrum quidem negasse Christum: tamen non peccasse, quia non poterat non negare. Quia, *Nemo potest dicere Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto*, & ideo ad eos, qui Iesum confitentur, dicitur. *Non estis vos qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis*. Matth. 10. At verò Petrus non habebit Spiritum Sanctum. Nondum enim erat hominibus datus, quia nondum erat Iesus glorificatus. Adde quod Christus prædixerat, Petrum se negaturum, & non poterat falsum esse, quod dixerat, ergo non poterat Petrus non negare.

Matth. 10.

Dicendum est primo, Petrum graviter peccasse negando Christum. Hoc est de fide. Probatur primo ex verbo Christi, *ter me negabis*, negare autem Christum, grave peccatum est ex obiecto suo, & ideo dixit idem Christus: *Qui me negaverit coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo*. Præterea negando Christum mentitus est, dicens. *Non sum, non novi hominem*, quod mendacium de se, & perniciosum, & iniuriosum erat Deo. Sed ulterius fuit iuramento confirmatum, peritium autem grave peccatum est. Rursus quod Petrus peccaverit, satis significavit Christus illis verbis Lucæ 22. Et 14. aliquando conversus confirmat fratres suos. Denique ipsemet Petrus peccatum suum agnoscens, *Flevit amare*. Et in hac sententia conveniunt omnes catholici Scriptores, & est univèrsæ Ecclesiæ sensus. Ex quo etiam certum est illud peccatum fuisse mortale, ut aperte docent Augustinus tractatu 113. in Ioannem, & Chrysostom. hom. in Matth. ubi illud appellat *tetrum*, & insolitum crimen. Neque excusatio Ambros. & Hilar. probabilis est, repugnat enim verbis Christi, *Ter me negabis*, & alibi, *Donec ter abneget nasse me*. Vnde Hieron. Matth. 29. & epist. 149. ad Marcellam, Ridicula, appellat illam interpellationem, quia mendacem facit Salvatorem. Augustinus etiam tractatu 6. in Ioan. de hac expositione dicit. *Quidam favore peruerso Petrum excusasse nituntur*, & infra, *sed quid multis immoror? cum ipse Dominus abstulerit omnes humana argumentationis ambages, dicens. Donec ter me neges, non accusemus Christum, cum defendimus Petrum*. Tandem per se satis constat incredibile esse, illas amphibologias, & verborum interpretationes fuisse à Petro excogitatas, & intentas. Et fortasse Hilarius, & Ambrosius solum asserere voluerunt, verba Petri secundum se considerata posse in hunc modum exponi. Vnde Hilarius

Petrus in
Christi ne-
gatione gra-
viter pecca-
vit.
Inc. 22.
Matth. 26.

August.
Chrysost.
Ambros.
Hilar.

Hieronym.

Augustin.

non excusat Petrum à culpa, sed dicit, prope sine piaculo fuisse: tamen quia ex infirmitate carnis, vel ambiguis exitiis, amarissime fleuisse, recolentem trepidationis istius culpam, se neque admonitum potuisse vitare. Ambrosius etiam post illas interpretationes subdit. *Sed nos excusamus: Dominus autem non excusavit*. Non enim satis est involuta responsio confitentis Iesum, sed aperta confessio. Quid prodest verba involuere, si videri vis negasse? & ideo Petrus non de industria sic respondisse inducitur, quia postea recordatus est, & tamen fleuit. Maluit enim ipse suum accusare peccatum, ut iustificaretur fatendo, quam gravaretur negando. Quare fleuit? quia culpa obrepserat ei. Fortasse etiam voluerunt hi sancti dicere, Petrum non negasse corde, & animo Christum: sed exterius & in hoc peccasse: indicant tamen etiam exterius vltum esse verbis ambiguis. Quod non est hæreticum: neque erroneum: non est autem probabile. Multo verò magis improbabilius, & erronea est excusatio Origenis. Quia certum est Petrum antea habuisse gratiam Spiritus sancti. Neque enim sine ipsius auxilio confiteri potuit Christum filium Dei viui, neque gratia carebat, quando Christus illi dixit. *Vos mundi estis, sed non omnes*, & *Qui lotus est non indiget nisi ut pedes lauet*. Itaque quamvis ante passionem non esset datus Spiritus sanctus signo viuibili, & cum ea plenitudine, qua die Pentecostes: tamen gratia Spiritus sancti, & auxilium ad non peccandum, & confitendum Christum conferebatur hominibus: alioqui neque Iudæi peccatum haberent non creden-

Hilar.

Matth. 16.

Matth. 16.

Ioan. 11.

tes

resilli. Quod vero Christus prædixerat Petro peccatum suum, non abstulit ei libertatem ad non peccandum, de qua realius latius.

Secundo vero dicendum est, Petrum non ita negasse Christum, ut fidem amiserit, sed solum charitatem. Ita docet Aug. tract. 113. in Ioan. & Cyril. libr. 12. ca. 1. Et ratio est, quia non legimus Petrum negasse dissentiendo: sed solum exterius negando, imo neque exterius negavit Christum esse Deum, vel Messiam, sed solum se nosse illum, sequutumve fuisse. Hoc autem peccatum directè est contra confessionem fidei, non contra fidem: unde non expellit fidem, sed charitatem. Sicut qui exterius negat se esse Christianum, non negat fidei veritatem, sed in eius confessione deficit, non est autem cur Petro imponamus aliud peccatum, quam eius verba indicent. Unde Leo Papa. serm. 9. de passione, sic Petrum alloquitur. *Vidit in te Dominus non fictam fidem, non dilectionem auersam, sed constantiam fuisse turbatam.* In quibus verbis non est intelligendum, Petrum habuisse charitatem: sed non amisisse illam existimationem, quam de Christo habebat, & bonum affectum erga illum, quamvis humanum, & imperfectum. Et eodem modo intelligendus est Bernardus dicens, in Petro non fuisse extinctam charitatem, sed sopitam. Quod durius quidem dictum est: exponi tamen potest, quod quia non peccauit ex defectu fidei, neque ex directâ auersione in ipsum Christum: sed ex quadam fragilitate, ita charitatem amisit ut facile potuerit eam recuperare, ideoque dicitur non tam extincta, quam sopita. Quinimo Cyrill. libro 11. in Ioan. ca. 4. addit, illum negasse Christum ex quadam nimio affectu ad Christum, quia ex amore illius cupiebat eum videre, & ideo negavit, ne ingredi atrium, & ibi adesse, ac videre Christum prohiberetur. Probabilis autem est præ timore eum negasse, sicut ei indicauerat Christus, dicens. *Animam tuam pro me pones? Amen amen dico tibi, non cantabis gallus, donec iter me neges.* Nam his verbis satis significauit, non ex affectu ad ipsum: sed ex metu illum fuisse negaturum.

Quas verbo ob causas Deus tam grauem lapsum permisit, facile potest vnusquisque considerare, & apud prædictos Patres legere, præsertim Leonem dicto sermone. 9. Chrysost. hom. 80. in Matth. August. serm. 124. de tempore, Cyrillum lib. 12. cap. 1. & Gregor. hom. 21. in Euangelia. Solum hoc adnotandum existimo, propter huius temporis hæreticos, qui propter hunc Petri lapsum, & alios, quos ipsi vel confingunt, vel vltra veritatem exaggerant, eum dicunt fuisse indignum Ecclesiæ primatu: adnotandum (inquam) est: ideo permittum fuisse sic cadere, quia futurus erat pastor Ecclesiæ, ut in sua culpa disceret, qualiter aliorum misereri debuisset (ut Gregor. ait.) Vel (ut ait Hieron. dicta epistola. 149.) ut exemplo Petri intelligeremus, quanta vis sit poenitentiae, per quam non solum veniam consequi: sed etiam maiorem dignitatem recuperare, aut obtinere possumus. Addunt etiam Ambros. Luc. 22. & D. Thom. Matth. 26. Petrum permittum esse cadere, quia nimium de sua constantia fidebat, ut paulo antea illis verbis ostendit, *Si oportuerit me mori tecum, non te negabo.* (ut ibidem Hieron. & Chrysost. hom. 83. adnotarunt) & ita illius exemplo omnes edocti sumus, neminem quantumvis sanctum, & in quavis dignitate constitutum, debere de sua gratia, vel stabilitate considerare.

Vltimo dicendum est, Petrum statim sui peccati perfectam poenitentiam egisse, atque illius veniam fuisse consequutum. Hoc constat ex Euangelistis, ex quibus solus Lucas originem huius poenitentiae indicauit dicens. *Et conuersus Dominus respexit Petrum.* Circa quæ verba dubitari solet, an intelligenda sint de corporali, vel tantum de spiritali intuitu. Ratio

A difficultatis est, quia Petrus negavit deorsum in atrio: Christus autem erat superius in interiori parte domus. Propter quod August. lib. 3. de consens. Eu. ang. cap. 6. & libr. 1. de gratia Christi, cap. 45. hoc interpretatur de interiori aspectu, seu auxilio, quo Christus Dominus respexit Petrum, eumque ad poenitentiam excitauit, & negat posse dici, quod corporalibus oculis Dominus visibiliter aspexerit Petrum. Et ita etiam interpretatur prædicta verba Ambros. super Lucam. Idem sentit Beda libr. 6. in Luc. 22. capit. eadem videtur esse sententia Leonis Papæ, sermo 9. de passione, dicens: *Dominus Iesus, qui intra pontificale concilium, solo corpore tenebatur, tripudiationem discipuli foris positi diuino vidit intuitu, & patientis animum, mox ut respexit, erexit, & in fletus paenitentiae incitauit.* Et eleganter sermo 3. illis turbatum discipulum conuenit oculis, quibus eum pie viderat esse turbatum: & in illum conuersa est veritatis inspectio, vbi erat cordis faciendâ correctio. Et potest hæc sententia confirmari ex illis Scripturæ locutionibus. *Respice in me, & miserere mei,* & similibus. Quæ sententia, cum sit tantorum Patrum, non potest non esse valde probabilis. Mihi tamen difficultatem ingerunt verba Luc. Non enim tantum dixit. *Dominus respexit Petrum,* sed dixit. *Et conuersus Dominus respexit Petrum.* Nam illud participium, *conuersus*, non potest intelligi de interiori, & spiritali conuersione, quia Christus non fuerat ante auersus à Petro, ergo intelligitur de conuersione corporali, habebat enim faciem auersam à Petro, eamque ad illum conuertit. Et ita intelligunt Chrysost. hom. 86. in Matt. Euthy. cap. 66. in Matt. Theophyla. Luc. 22. qui notant, Petrum adeo fuisse timore turbatum, ut vix galli cantum audierit, donec Christus signo vultus eum alloquens, excitauit, & ad saniores mentem reuocauit. Et hanc sententiam amplectitur Maximus Turienfis duabus homilijs de negatione Petri, ubi dicit, Christum oculis respexisse Petrum, & mihi videtur magis literalis. Neque est difficile inuenire modum, quo Christus potuerit corporaliter respicere Petrum: vel quia Christus eductus est foras, & in transitu respexit Petrum, vel quia non constat tertiam negationem, quæ per horam distauit à secunda factam esse infra atrio. Nullus enim Euangelistarum hoc dicit: sed tantum de prima. Imo nequid dicunt factam esse ad ignem, & potius ibi significant factam quo satellitum multitudo confluebat, quos verisimile est non longe à Christo concurrisse: fieri ergo potuit, ut Petrus cupiens videre Christum (ut ex Cyrillo supra dicebamus) curauerit ascendere, & ingredi aulam, ita ut potuerit videre Christum, simulque ab eo conspici. Vtunque verò sit, certum est aspectum exteriorem non fuisse sine interiori illustratione, & motione, qua ita Christus reteggit cor Petri, ut flante eius spiritu, ex oculis Petri aquæ fluxerint, & felices manarint lachrimæ, quæ ad diluendam culpam negationis (ut Leo Papa inquit) virtutem sacri habuere baptismatis. Quibus verbis significat talem fuisse poenitentiam Petri, ut non solum ad culpam, sed etiam ad omnem poenam tollendam suffecerint. Quod verisimile faciunt illa verba Euangelistarum: *Fleuit amarè.* De quibus, ac de poenitentia Petri plura videri possunt apud citatos Patres, præsertim Ambrosium super Luc. 22. capite Augustin. dicto libro primo, de gratia Christi cap. 44. & 45. Chrysostom. hom. 1. & 4. de poenitentia, & orat. 5. contra Iudeos.

B

C

D

D

SECTIO II.

Quoties, & quam acerbè flagellatus sit Christus.

Quod Christus Dominus iussu Pilati sit flagellatus, expresse referunt Matthæus, Marcus & Ioan. An vero de eadem flagellatione loquantur, non constat, quia Marcus & Matthæus significant fuisse flagellatum, postquam sententia mortis fuit in eum prolata, sic enim aiunt. *Videns Pilatus, quia nihil proficeret, tradidit illis Iesum flagellis cæsum, ut crucifigeretur:* at vero Ioannes capit. 19. aperte dicit eum fuisse flagellatum ante sententiam mortis in eum latam. Ex qua diuersitate oritur ratio dubitandi: an fuerit bis flagellatus (ut quidam volunt) semel ante sententiam, iterum verò post illam, vel si semel tantum, an ante sententiam, & Marcus & Matthæus loquuti fuerint per recapitulationem: an vero post sententiam, & Ioannes locutus fuerit per anticipationem. Et hinc oritur alia dubitatio, quæ fuerit ratio huius flagellationis. Hieronymus enim Matthæi 27. refert fuisse Romanis consuetudinem eos prius flagellandi, qui poena capitis dammandi forent, quod Christus ob hanc solam causam flagellatus est semel, & post sententiam latam flagellandus fuit. Lucas autem, quâuis flagellorum expresse mentionem non fecerit: tamen illis verbis, *Corripiam eum, & dimittam*, significauit (ut notauit Euthymius) & ita ex ea his verbis colligunt Cyril. Augustinus, Chrysostomus, Theophyl. Euthym. Ioan. 19. Quod et indicauit Ioan. referens post flagellationem exiisse Pilatum, & ostendisse Iudæis Christum, atque dixisse, *Ecce homo, nullam inuenio in eo causam*. Et iuxta hæc necesse est fuisse flagellatum ante sententiam. Quod si flagellatus etiam fuit propter priorem causam (ut sentit Hieron. & Matth. indicat) sequitur bis esse flagellatum. Tertio hinc oritur alia dubitatio de acerbitate flagellationis. Nam si solū est facta tanquam via ad mortis supplicium, credendum est non fuisse valde acerbam: sed pro consuetudine, & more Romanorum. Si autem facta est animo satisfaciendi Iudæis, ut essent contenti illa poena, sit verisimile fuisse acerbissimam ad placandos Iudæorum animos.

Dico primo, Christum Dominum fuisse flagellatum, antequam sententia mortis in eum esset lata, & non amplius. Prior pars est certa, nam expresse id asserit Ioannes, neque habet locum anticipatio, quia ipse satis explicat ordinem rerum, cum ait post flagellationem contendisse Pilatum cum Iudæis, an esset morte dignus, necne, ac tandem timore humano adductum, sedisse pro tribunali, mortisque sententiam protulisse. Posterior pars est ita recepta, ut contraria, vel propter solam nouitatem nullo fere fundamento nixam, prorsus reiicienda sit. Nullus enim antiquorum Patrum hoc excogitauit, & Euangelium Ioannis vix hoc admittit. Nam post sententiam mortis latam illis verbis. *Tunc ergo tradidit eum illis: ut crucifigeretur*, statim sequitur. *Susciperunt autem Iesum, & eduxerunt eum.* & cetera. Denique verba Matthæi & Marci, nullo modo indicant aliam flagellationem, quæ post latam sententiam subsequenda sit, sic enim habent. *Tunc dimisit eis Barabam: Iesum autem flagellatum tradidit eis, ut crucifigeretur.* Quibus verbis non dicunt flagellasse Iesum, ut crucifigeretur: sed Iesum iam flagellatum tradidisse, ut crucifigeretur, quod verum erit, etiam si multo antea Christus esset flagellatus. Deinde (si attente considerentur omnes circumstantiæ) facile intelligitur omnes hos Euangelistas de eadem flagellatione esse loquutos. Nam Ioannes ante sententiam narrat

Artic. II.

Christum fuisse flagellatum, spinis coronatum, & à militibus illusum, quæ omnia Matt. & Marcus post sententiam reulerunt, necesse est ergo dicamus omnia hæc per recapitulationem fuisse ab eis narrata, nisi velimus fingere ea omnia bis facta esse. Denique esto concedamus fuisse Romanis morem flagris cædendi capite plestendos: tamen ea flagellatio potuit etiam ad hunc finem sufficere, ut dicemus.

Dico secundo, Pilatum flagellasse Christum, ut Iudæis satisfaceret. Christum verò flagellari voluisse, ut Patri satisfaceret. Ratio enim huius insignis ignominia, ac doloris inquiri potest vel ex parte Dei & Christi, vel ex parte Pilati, & Iudæorum. Et ex parte quidem Dei, & Christi eadem ratio est, huius passionis, quæ cæterarum, quam explicauit Isa. ca. 53. *Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum*, & infra. *Vulneratus est propter iniquitates nostras, disciplina pacis nostræ super eum.* & Psalmo 128. *supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam,* & ideo Psalmo 34. dicitur in persona Christi, *Congregata sunt super me flagella.* & ignorari, id est, innocentem fuisse, & causam illorum in me nesciui: sed aliorum culpas in me expiandas suscepi. Propter quod Psal. 37. ait. *Et ego in flagella paratus sum,* & per Isaia cap. 50. *Corpus meum dedi percutientibus,* & Psalmo 72. *Et castigatio mea in matutinis.* Christus enim matutino tempore flagris cæsus fuit. Ex quibus colligere licet aliam diuinam rationem huius flagellationis, scilicet, ut prophetiæ implerentur, quanquam ipsarum prophetiarum ratio sit, quæ prius est tacta. Quæ ita etiam explicari potest, Christum flagellatum esse, ut à nobis auerteret diuina flagella. Item, ut nos doceret patienter sustinere, si contingat propter eum flagellari, iuxta illud Acto. 5. *Ibant Apostoli gaudentes, & c.* At verò ex parte Iudæorum non est, quod rationem reddamus: ipsi enim reuera nec postularunt, nec intenderunt flagellationem Christi, quanquam eis non displicuerit, dummodo non ea sola afficeretur poena. Pilatus ergo suo arbitratu illum flagellauit, ut Iudæis aliquid concederet: vsus autem est illa poena. Primo, quia extra poenam mortis, aut mutilationis nulla est in vsu grauior, maiorisve doloris. Secundo, quia nulla erat maioris ignominia, erat enim poena seruorum, ut colligitur ex lege in seruorum ff. de poenis. Et ex Actorum vigesimo secundo constat, non liquisse ciuē Romanū flagellari propter ignominiam. Quod etiam legitur apud Ciceronem orat. pro Caio Rabirio, & in septima actione in Verrem. Tertio, quoniam hæc poena non excludat poenam mortis: sed illam fortasse anteedebat, voluit Pilatus hanc potius adhibere, quam aliam, ne Iudæos ad iram commoueret, si forte desperarent eum mortis poena esse puniendum, voluit ergo eos paulatim lenire, atque adducere, ut poenam mortis ei remitti consentirent.

Dico tertio, Christum valde grauiter fuisse flagellatum. Ita videntur sentire omnes viri Catholici, ac pij, qui de hoc mysterio scripserunt, & colligi potest ex prædicta ratione. Nam Pilatus eo animo Christum flagris cædi iussit, ut ea esset totius accusationis integra poena, Iudæique maiorem non exigerent: ergo verisimile est præcepisse, ut flagellatio esset acerbæ, & grauis: si enim esset moderata, non existimaretur satis ad placandos Iudæos. Secundo confirmari potest: nam Christus vbicumque prædicebat suam passionem primum, omnium commemorabat flagella Matth. 20. *Tradetur gentibus ad flagellandum, & c.* & in prophetiis de passione Christi, fit insignis mentio huius vapulationis, Psal. 72. *Fui flagellatus tota die.* Quod aliqui explicant dictum esse propter magnitudinem flagellationis, id est, tam crudeliter, ac si tota die essem flagellatus. Non est ergo verisimile, quod quidam dicunt tantum quadraginta plagas vna minus iuxta consuetudinem Iu-

Judæorum accepisse. Tertio hoc explicatur ex circumstantiis huius flagellationis, nam primo Christus, ut flagellaretur alligatus columna est, ut habet traditio. Nam hæc columna dicitur Romæ esse in templo sanctæ Prædix, & Hier. epist. 27. sic inquit, de locis Ierosolymitanis. Ostendebatur illic columna Ecclesiæ porticum sustinens infecta cruore Domini, ad quam victus dicitur, & flagellatus. Quibus verbis significat columnam illam esse maiorem ea quæ Romæ conspicitur, & ideo fortasse illa Romana tantum est pars eius columnæ, nisi loquatur Hiero. de inferiori porticu, quæ humiliori columna poterat sustineri. Beda libro de locis sanctis cap. 3. dicit in superiori planitie montis Sion ædificatam esse magnam Ecclesiam, in cuius medio erat columna marmorea, cui adherens Dominus flagellatus est. Secundo flagellatus fuit Christus à militibus. Quod enim Ioannes dicit. Apprehendit Pilatus Iesum & flagellauit, non est putandum Pilatum manu sua flagellasse Christum, ut existimauit Beda lib. 4. in Marc. cap. 44. Id enim incredibile est, non enim erat officium illud Prædis, cum vile & infimum sit, & præter omnium gentium consuetudinem. Neque verò fingi potest Pilatum aliqua ira percitum id fecisse. Nam potius fauebat Christo, & curabat eum eripere de manibus Iudæorum. Dicitur ergo flagellasse illum, quia tradidit eum militibus, ut flagellarent. Vnde cōiectare licet eos magna vi adhibita eum verberasse, quod ex alijs conuictis, quibus eum affecere, non obscure colligitur. Et præsertim quia præter iussum prædis videntur illum spinis coronasse. Quod significauit Ioannes, cum subdit, & milites plectentes coronam de spinis, &c. Et verisimile etiam est Iudæos, qui aderant, milites incitasse, & data etiam pecunia corrupisse, ut eum acrius verberarent. Tertio flagellatum (ut Euthym. notat, cap. 67. in Matt.) erat è funiculis, aut loris contextum, & quidam dicunt habuisse in extrema parte ferreâ quadam puncta, quæ carnem lacerarent, alij verò affirmant etiam catenas fuisse loris admixtas. Quamuis alij dicant primo fuisse funibus crassioribus flagellatum: secundo additos esse ferreos scorpiones: tertio catenis, quarto virgis spineis casum, non quod quater sit flagellatus sed quod in eadem flagellatione hæc omnia instrumenta sint continenter intermixta. Sed hæc incerta sunt quamuis dicantur ex quadam traditione referri ab eis, qui terram sanctam incolunt.

Quarto de numero plagarum nihil inuenio antiquis Patribus scriptum, multi tamē pij scriptores præsertim ex recentioribus affirmant fuisse ultra quinque millia, quod aliquibus videtur incredibile. Quia nec Iudæi, nec Romani consueuerant ita flagellare, & quia tot verbera sufficerent ad necandum hominem; cum ergo Pilatus flagellaret Christum, ne illum necaret, non est verisimile permisisse eum tam acriter verberari. Et licet Ludolphus Carthus. in vita Christi 2. p. ca. 58. & Echius in sermone de passione Domini, & alij referant hoc fuisse reuelatum cuidam femina, tamen neq; huiusmodi reuelationes fœminarum cogunt nos, ut eas veras esse credamus, neque ibi dicitur plagas flagellorum, sed vulnera passionis eum numerum extelsisse, itaq; hæc res incerta est. Vnde licet verisimilius sit flagella multum excessisse quadragenarium numerum propter rationes adductas, & quia Christus non more Iudæorum, sed Romanorum flagellatus est: tamen quantus fuerit ille numerus, affirmare non possumus, quia neq; in Evangelio habetur, neque in Scriptura, neq; à sanctis Patribus traditus est.

SECTIO III.

Quæ & quanta passus fuerit Christus quando spinis fuit coronatus.

In hoc mysterio explicando ferè nihil est difficultatis, & ideo breuiter expediemus illud. Triâ enim

A possunt hoc loco desiderari: primo quæ, & qualis fuerit hæc corona. Secundo quibus circumstantiis hæc coronatio facta sit. Tertio quæ fuerit eius causa, & ratio.

Circa primum Euangelistæ nihil aliud dicunt, præterquam Christo Domino impostam fuisse à militibus spineam coronam. Vbi est apud Ioannem obseruandum, quod supra cepimus indicare: sic enim scribit, Apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit, & milites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius. In qua diuersitate narrationis, videtur plane indicare Pilatum non iussisse militibus, ut imponerent hanc coronam Christo, neque aliis contumeliis eum afficeret, quæ ibi narrantur. Nam si Pilatus hoc iussisset, sicut dicitur flagellasse Christum, ita dici posset & spinis coronasse. Quia (sicut diximus) non per seipsum flagellauit: sed per milites, cum ergo Euangelista vnum tribuat Pilato, aliud vero militibus, videtur plane insinuare Pilatum non ita præcepisse vnum sicut aliud, ut obseruauit Chrysostomus homilia 83. in Ioannem, Augustinus vero tractatu 116. solum sub disunctione dicit Pilatū præcepisse hæc, vel permisisse: quo pacto etiam Leo Papa sermone 10. de passio. loquens de Pilato (inquit) Dominum Iesum diuersis contumelijs affici aut permisit, aut iussit. Qualis autem fuerit illa corona, & quales spinæ, ex quibus fuit contexta, communiter fertur fuisse ex iuncis marinis, qui habent oblongas, & acutas spinas duriores terrestribus, & ita indicant spinæ illæ, quæ in Ecclesia asseruantur. De numero vero spinarum nonnulli affirmant fuisse duas, & septuaginta, alij plures, alij verò pauciores: quo autem fundamento, vel traditione hoc nitantur, non inuenio, quia veteres Patres agentes de hoc mysterio, nihil dicunt: omnes tamen intelligunt illā coronam fuisse integram, ac circularem, quæ coronæ instar regis totum vndique caput Saluatoris ambiret.

Potest vero aliquis dubitare, cum hæc corona Christo sit ante latam sententiam mortis impostita; quando Pilatus adhuc curabat eum à morte liberare, quomodo permisit huiusmodi coronam illi imponi, quæ non poterat non inferre vulnera lethalia: Respondetur non esse hoc necessarium, quia non est intelligendum spinas illas craneum capitis perforasse, sed solam carnem, & pellem, quæ est in capite, & verisimile est spinas ita fuisse infixas, per superiorem capitis partem, ut per inferiorem sanguine conserperet prodirent, atque hac ratione fortiter in carne infixæ haberent. Vnde necesse erat vehementem sequi dolorem, præsertim quando venas simul & nervos traieissent.

Quod attinet ad secundum, multas & graues contumelias narrant Euangelistæ, quas Christus in hoc mysterio passus est ab integrâ cohorte. Et enim cum Iudæorum vox esset, Christum se fecisse Regem, voluerunt milites, (ut Hierony. Athanasius, Cyrillus, Chrysostomus, & omnes notant) ei ut falso hæc Regi illudere. Primum ergo adduxerunt Iesum in prætorium, ut in loco publico maior esset iniuria, maiorque contumelia. Deinde extulerunt illum proprijs vestibus (ut inquit Matth.) ex quo aliqui colligunt omnibus vestibus fuisse priuatum, ita ut nudus manserit. Sed est animaduertendum duobus modis posse intelligi, hæc peracta fuisse: primò ut eodem loco, & vna quasi continenti actione Christus fuerit flagellatus, indutus purpura, coronatus, & illusus, & si hoc ita est, constat illum fuisse nudatum omnibus vestibus, ut flagellaretur, & cōsequenter veste purpurea indueretur, & illuderetur, quia iuxta hæc expositionem non fuit bis denudatus, sed semel tantum. Neq; videtur aliqd esse in Evangelio quod repugnat huic expositioni. Nam licet Matt. post illa verba: Tunc dimisit illis Barrabam, Iesum autem flagellatum tradidit eis, ut crucifigeretur, subdat. Tunc milites præ-

Spinea corona Christi.
Ioan. 19.

Chrysost.
August.

Leo Papa

Dabianus

Responsio

Hieronym.
Athanas.
Cyril.
Chrysost.

Matth. 27.

Matth. 27.

fidus

fidu suscipientes Iesum in praeorium, congregauerunt ad eum universam cohortem: & exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei: tamen certum est, vel illa verba: Iesum autem tradidit, ut crucifigeretur: dicta esse per anticipationem, vel hæc posteriora per recapitulationem. Nam ex Evangelio Ioannis constat, prius fuisse Christum ijs omnibus contumelijs affectum, quam fuerit traditus ad crucifigendum, ergo non obstantibus illis prioribus verbis rectè intelligi potest Iesum, statim ac flagellatus est, antequam proprijs vestibus indueretur, chlamyde coccinea circumdatum, aliaque ludibria esse passum. Et confirmatur, nam verisimile est Christum, quando flagellatus est, traditum esse militibus, quos supra diximus fuisse ministros, & ab eis ductum esse in atrium praeorii: tum quia si verum est Christum alligatum esse ad columnam, ut flagris caderetur, melius intelligitur id factum esse in atrio, quam in interiori parte domus. Tum etiam quia si flagellatus est ad placandos Iudeos, etiam verisimile est publice fuisse flagellatum, ut & ab omnibus conspiceretur, maiorique ignominia afficeretur: ergo quamvis Evangelistæ in ordine narrationis hoc non explicant, tamen ex his, quæ narrant, verisimiliter colligitur non bis, sed semel tantum fuisse Christum traditum militibus ante sententiam mortis, ut eum educerent in atrium praeorii, & flagellarent, eos vero statim post flagellationem induisse eum purpura, coronasse spinis, atque illuisse.

Alio vero modo intelligi potest, Christum post flagellationem permixtum esse proprijs vestibus indui: postea vero, cum Pilatus disferret mortis sententiam in eum dicere, velle præcipiente milites, ut magis Iudeos placaret, vel sua voluntate in Iudeorum gratiam, aut certe, ut veluti ludicro aliquo spectaculo oblectaretur, eum iterum exuisset. Quem sensum videtur indicare Matth. illis verbis: *Exuerunt eum, & chlamydem coccineam circumdederunt. Quibus significat, tunc eum non ad flagellationem, sed ad hunc specialem actum, exutum fuisse. Et hæc videtur esse communior expositio omnium interpretationum. Quia supposita non satis constat, an tunc fuerit nudatus omnibus vestibus: vel solum aliqua superiori veste, hinc enim videtur hoc posterius probabile, quia vestis purpurea, qua indutus est, erat tantum superior quædam vestis: non videtur autem consentaneum, ut toto corpore nudus sola chlamyde coccinea fuerit circumdatus: vestis enim illa non erat ad hunc usum apta, neque ad representationem, quam ipsi milites intendebant. Nihilominus Origene tractat. 31. in Matth. dicit eum tunc non solum fuisse vestimentis spoliatum excimis, sed etiam tunica inconsutili, & stola. Itaque sentit omnino fuisse nudatum: & verbum illud Matth. *Exuerunt eum*, simpliciter, & absolute dictum videtur hoc indicare. Atque ita hæc sententia est probabilis, & accommodata: tum ad pietatem: nam hoc modo intelligitur hanc iniuriam, nec sine magno dolore fuisse, quia, vestes carnis recenti verberatione laceratis adherabant, unde non poterant sine magno dolore diuelli, nec sine magno pudore, qui ex illa denudatione oriebatur: tum etiam ad mysticos sensus. Sic enim intelligitur ter fuisse Christus proprijs vestibus omnino nudatus: ut flagellaretur, ut illuderetur, ut crucifigeretur. In quibus plura moralia documenta facile excogitari possunt.*

Præterea post prædictam denudationem sequuntur alia contumelia. Induerunt enim eum veste coccinea, coronarunt spinis, dederuntque ei arundinem pro regali sceptro, ac denique flectentes genua coram ipso, spuebant in faciem eius, alapas dabant, & arundine percutiebant. Quæ multa indigent meditatione, disputatione vero fere nulla. Illa enim diuersitas, quæ videtur esse inter Matth. & alios Evangelistas, de veste rubra, quia Matth. eam

vocat coccineam, Marcus vero, & Ioannes purpuream, facile conciliatur. Quia licet coccus & purpura, proprie, & in rigore sumpta diuersa sint, ut constat ex Plinio lib. 9. cap. 35 & 36. & lib. 21. c. 8. tamen propter similitudinem coloris interdum vnum pro alio usurpatur, & ita in presenti nihil aliud significant, quam vestem rubei coloris, aptam ad lubricam illam regni Christi representationem: qua purpura Reges & Imperatores uti solebant. Et ita exponit Athanasius in libr. de Pass. & cruce Domini. Ambrosius vero Luca 23. *chlamydem coccineam & purpuream tunica distinctas vestes fuisse existimat*. Sed id non est necesse, quamvis si verum est Christum omnino fuisse nudatum proprijs vestibus, non est incredibile præter chlamidem indutum esse alia veste. Quia chlamys solum erat paludamentum, quo principes, & milites Romani super arma utebantur.

Quod attinet ad tertiam rationem huius mysterij, eodem modo explicanda est, quo in alijs fecimus. Nam ex parte eorum, qui his iniurijs Christum afficiebant, ratio iam explicata est, scilicet ut regno eius irriderent, simulque ut eum dolore, ac dedecore afficerent. Ex parte autem Dei, & Christi plura mysteria sancti Patres considerant, ex quibus Hieronymus Matthæi 27. Nos, inquit, hæc intelligamus mystice, in chlamyde coccinea opera gentium cruenta sustentat, in corona spinea maledictum soluit antiquum, spinas & tribulos germinabit tibi, Genes. 3. in calamo venenato occidit animalia. Quod explicans Athanasius sermone de Pass. & cruce Domini, inquit, demon ignorantem dedisse Christo gladium contra se, quia arundo serpentibus lethalis esse dicitur. Alij in chlamide rubea dicunt significatum esse imperium, quod Christus suo sanguine comparabat. Vnde Apocal. 19. visus est veste confersa sanguine, in qua scriptum erat: *Rex Regum, & Dominus Dominantium*. Clemens verò Alexand. libr. 2. Pædagog. c. 8. addit coronam spineam nos prophetice significasse, & typum fidei nostræ fuisse, quod ibi late explicat. Nec dissimiliter Tertullianus lib. de corona militis, c. 14. Ex spinis, inquit, in figuram delictorum, quæ nobis protulit terra carnis, & alia quæ ibi prosequitur.

DISPUTATIO XXXIV.

in quatuor articulos diuisa.

De crucifixione Christi.



Explicatis omnibus cruciatuum, ac ignominiarum generibus, quæ antelam sententiam Saluator noſter paſſus eſt, ſuper eſt ut de ultimo eius ſupplicio ſermonem inſtituamus. Duo ſunt autem cõſideranda, primum id quod pertinet ad crucifixionem ipſam & intrinſecum modum eius: ſecundum de extrinſecis circumſtantijs illius.

SECTIO I.

Quam inique fuerit Chriſtus ad Crucis ſupplicium damnatus.

A Neequam de crucifixione ipſa dicamus, oportet ut de ſententia iudicis, ac de itinere Chriſti uſque ad locum ſupplicij nonnulla præmittamus. Primum expediemus in hac ſectione. In qua breuiter dicendum eſt, Chriſtum Dominum iniqua, atque iniuſta Pilati ſententia damnatum eſſe ad crucis ſupplicium, Iudeis hoc pertinaciter efflagitantibus. Hoc conſtat ex narratione Euangelistarum, præſertim Ioannis. Vnde Petrus 1. cano. ca. 2. inquit, *Tradebat autem iudicanti ſe in iuſte, id eſt, per mittebat ſe tra-*

Origene

Chriſtus in praeorio à militibus nudatus.

Chlamyde coccinea Chriſtus induitur. Plin.

Athanasius. Ambrosius.

Mystica in contramissionem Chriſti ſignificatio.

Hieronymus.

Gen. 3.

Apoc. 19.

Clemens Alex.

Tertullianus.